

H?

itig,
de vermetel?
i heer
lom het hof,
etel
en stof.

rwezen!
l wat
s en wordt,
zezen,
kort.

enschdom
verdwijnen,
later
jdsgewricht,
rshijnen

nen drijven,
opt door
d en vloed:
rede-olijven
ed — — —

uwe voeten
aanb're wil,
moeten.

AN HAREN,
elijk Leven.

uitgaan van een
vertuiging in het
a uitgedrukt. Dit
georganiseerde

benadert dr. H.
uin, 16 Mei 1913),
aligheid is", aller-
Christus, waartoe
n) maar wijl dat
steeds is Bouw-
tot haar niet op
thare vergaderin-
en, dan daarmede
de genade van
aden, geen zalig-
de exegese der
ij noemt „het (on-
us", teneinde dan
lichtbare georgan-
s was voorop ge-
en „vorm" der
r voege, dat zijn
orden in kwestie
s, wordt daarna
nageruimd met be-
i methodisch hier
en „wezen" en
Bouwman tot een
sich nu geheel en
drukking plurifor-
i vorm der kerk,

Dijk in. Eenerzijds
Kerk geen Zalig-
in met Maresius
al buiten de kerk
het „mystieke"
uit de uitverko-
s, welke in ieder
opinie deelt. Hij
streffende artikel
angeeft, om dit
etrekken op de
villige der heils-
anderen kant is
z. in het „buiten
de Confessie geeft
duriformiteit niet
evenmin veroor-
preekt van „toe-
Van andere uit-

re vraag samen-
liche kerk steeds
vraag voor de
en valsche kerk,
g. van groot be-
poral niet in een
„kenteekenen"
in synodale ver-
tenden, de ander
ide vraag dr. K.
telt de Confessie
Ecclesiae falss
en ontleend heeft
K, en dus aan de
rkelijkheid". Vol-

gens dezen auteur is zelfs de Roomsche kerk hier „als model gebruikt". Deze meening latende voor rekening van den auteur, meenen we in elk geval te mogen vaststellen, dat een auteur, die zóó denkt over een onderdeel der wordingshistorie der confessie, dan toch a fortiori zal volhouden, wat anderen, ook al deelen ze zijn meening inzake de genesis, het ontstaan der onderhavige confessionele uitspraak niet, op andere gronden aanvaarden: dat n.l. kenteekenen altijd teekenen zijn, en dan teekenen voor het kennen; dat zij derhalve zichtbaar zijn; patent, niet latent. Zij vragen zich af, waar men zou uitkomen, indien men de teekenen van brood en wijn en waterbad onzichtbaar noemde? Het woord teeken beteekent h.l. in de kerk altijd iets zichtbaars.

Gelijk bij alle mogelijke kenteekenen, zoo staat het voor hun besef ook hier; een andere kwestie is weer, wie de teekenen opmerkt, wie met behulp daarvan een syllogisme bouwen kan, en hoe hij dat kan. Maar hoe dit zij, „een kenteeken, óók, en juist gelijk het in de confessie voorkomt, zal huns inziens steeds patent (zichtbaar) moeten zijn, zonder ooit latent (verborgen) te kunnen worden: aan latente kenmerken kan immers niemand iets „kennen"; volgens de, we mogen ditmaal wel zeggen „gangbare" meening, die velen in de kwestie van zelfonderzoek etc. als leering in gevaar gebracht achten, volgens de gangbare meening is het spreken van „latente kenmerken" logisch veroordeeld, en voor het zelfonderzoek, en het heil der zielen, straks ook voor dat der kerken, bepaald gevaarlijk.

Dit neemt intusschen niet weg, dat er, zij het dan ook niet in betrekking tot het private zelfonderzoek, dan toch in het probleem der kerk-waardeering, werkelijk onder ons van „latente kenmerken" der Kerk gesproken is. Wij zouden hier niet over reppen, indien het alleen den naam van ds. H. Veldkamp betrof; want, als gezegd, beperken we ons tot uitspraken, die niet meer vallen in „den laatste tijd", hetgeen van ds. H. Veldkamp's uitspraak in dezen wél geldt. Evenwel, ds. H. Veldkamp verwees naar een oudere, n.l. ds. N. Y. van Goor. Een onzer bladen had instemming betuigd met de volgende uitspraak van ds. van Goor: „Het is niet te ontkennen, dat bij het Herv. genootschap, zooals zich dat na 1816 openbaart, de kenmerken der ware kerk gemist worden". Tegen bedoeld orgaan, dat voorts in de lijn van ds. van Goor verder poogde te gaan, keerde ds. Veldkamp zich; en hij publiceerde daartoe een nadere uitspraak van ds. van Goor, aldus luidende: „Ik heb bedoeld, dat door de organisatie van 1816 de kenmerken niet aan den dag kunnen treden; ze zijn latent" (zie Fr. Kbl. en Ref. 19 en 26 Febr. 1937).

Dat nu hiertegen in de pers aanstonds bezwaar rees, ook van ondergeteekende, doet hier niet ter zake. Wij betrekken in onzen gezichtskring immers alleen maar oudere uitspraken, of uitspraken van ouderen. Maar niemand zal loochenen, dat als zoodanig (uitspraak van een oudere, „interpretatie" van den auteur zelf van een reeds lang geleden verschenen werk) gemelde uittaling van ds. v. Goor voor het hier gestelde vraagpunt haar beteekenis heeft. Er wordt blijkbaar door sommigen onder ons ruimte gelaten, en ook in de confessie ruimte gezien, ruimte voor de these van latente kenmerken. Dat deze these een ware revolutie zou kunnen brengen in elke zelfbeproevingssle, zal meer dan één geneigd zijn onmiddellijk te gelooven. Dat ze evenwel ook in betrekking tot de onderscheiding tusschen ware en valsche kerk aanvaard wordt, heeft consequenties voor het al verder divergeeren der meeningen; indien toch de kenmerken der ware kerk latent kunnen zijn; dan die der valsche ook. De vraag, hoe de Confessie in haar desbetreffende uittalingen zou saam te vatten zijn, krijgt daarmee actueel belang. Evenals de vraag, of we inzake het onderhavige vraagstuk wel zuiver schriftuurlijke termen op kunnen nemen. „De Heraut" (2092), gelijk door dr. Dijk (60) geciteerd, ontkent dit, en dr. Dijk betuigt er zijn instemming mee: z.i. „mag niet vergeten worden, dat, zooals „De Heraut" terecht heeft opgemerkt, de Schrift te weinig positieve gegevens over de valsche kerk biedt, om zuiver schriftuurlijke termen op te nemen". Ook deze uitspraak ontlede we verder niet. We zeggen thans alleen: voor wie dilemma'sch denkt, komt dus de vraag zoo te staan: kunnen wij dan wel zuiver schriftuurlijke termen over de ware kerk opnemen? Zijn de termen der Confessie dienaangaande zuiver schriftuurlijk? Wij wijzen erop, dat het hier een uitspraak uit 1920 en (want het is een citaat) van nog vroeger betreft. Ze is dus niet van „den laatste tijd". Tevens bedenken men, dat voor degenen, die de pluriformiteit opvatten niet als een „ethisch", doch als een „aletheïsch" (1) begrip (verslag referaat — ds. A. G. Honig, alg. verg. v. pred. 1916), de kwestie van het al of niet latent — kunnen zijn der kenmerken, benevens de andere van mogelijkheid dan wel onmogelijkheid van „zuiver schriftuurlijke termen", bepaald brandend worden, hetgeen dan de divergentie der meeningen nog sterker accentueert.

Wij zouden meer van dergelijke vragen kunnen stellen, en eigenlijk vóór alles hebben moeten spreken over de definitie der „pluriformiteit". Evenwel, dit ware, waar of wat boven opgemerkt is, voor ons vaststond, dwaasheid. Bij zóóveel wetenschappelijke onzekerheid omtrent de met de „pluriformiteit" samenhangende vragen, is een min of meer vaste definitie onmogelijk. De één omschrijft de pluriformiteit alzóó, de ander aldus. Wij begeven ons daarom niet in een vergelijking van eventuele proeven van definitie, maar achten het gegeven genoegzaam voor ons doel.

Dat doel is: aan te toonen, dat er in betrekking tot de pluriformiteit geen sprake is van gangbare leerlingen.

Zoolang althans „leeringen" niet naar losse opmerkingen, met minder of meer virtuositeit voorgedragen, doch werkelijk leerlingen zijn, sluitende beschouwingen, althans voor wat de eerste en dadelijk voor de hand liggende kernvragen betreft, zal de veelheid der opinies juist omtrent de kernvragen reeds onmiddellijk moeten doen besluiten tot de ontententis van gangbare leerlingen omtrent het probleem, ten aanzien waarvan de kernvragen gesteld zijn.

Men kan dan ook onze bewering van zóóveel alleen den logenstraffen, als men aantoon; of, dat, wat wij voor divergeerende uitspraken houden, zulks geenszins zijn

(wat wij van niemand verwachten), of, dat de door ons als „kernvragen" aangediende kwesties geen „kernvragen" zijn, doch kwesties van geheel ondergeschikte beteekenis, ondergeschikte beteekenis voor het pluriformiteitsprobleem natuurlijk.

K. S.

1) het waarheidsprobleem betreffende.

(Wordt vervolgd).



GEREF. KERKEN
(vrijgemaakt naar art. 31 K.O.).

TWEETAL te Helpman: H. Bouma te Nierzijl en H. J. Schilder te Bergschenhoek.

Te Haarlem: O. W. Bouwma te Breukelen en L. Dockes te Feyenoord.

Te Amsterdam (C): C. G. Bos te Uithuizermeeden en A. Veldman te Leliden.

BEROEPEN te Bithoven: H. Knoop te R'dam (Delfshaven).

Te Groningen (vac. prof. Deddens): L. Dockes te Feyenoord.

AANGENOMEN naar Zevenbergen: A. J. Moggré, cand. te Schoonduijk.

BEDANKT voor Sliedrecht: J. F. Hey te Langerak b/z de Lek.

Voor Hoek (Z.): A. J. Moggré, cand. te Schoonduijk.

ENSCHDEDE. — Cand. J. D. Houtman (hulpred. bij de Geref. kerk te Enschede) deelde ons mede, dat hij vanaf 1 Jan. 1946 nagenoeg alle Zondagen andere kerken kan dienen, terwijl hij een eventueel beroep gaarne terstond in overweging zal nemen.

Zijn adres is: Soendastr. 60, Enschede.

KAMPEN. — Geslaagd voor het Candidaats examen aan de Theologische Hoogeschool der Geref. Kerken in Nederland (onderhoudende Art. 31 K.O.) den Heer M. Vrieze te Kampen.

Ds W. G. F. VAN HERWIJNEN.

Het adres van Ds W. G. F. van Herwijnen, pred. der Geref. kerk, onder. art. 31 K.O. (huusgemeente) te Rilland-Bath is op het oogenblik Voorstraat 20 te Vianen.

WAREFUM. — Alle stukken betreffende de Geref. kerk (onderh. art. 31 K.O.) te Warffum te zenden aan den scriba, den Heer W. Boekeloo, Oosterstraat 41.

BERENDRECHT. — Het adres der Geref. Kerk (onderh. art. 31 K.O.) te Berendrecht is br. C. van Drimmelen, Dorpsstraat 136, tel. 304.

Het adres van de Diaconie is br. L. Lodder, 1e Berendrechtsheweg 88.

RILLAND-BATH. — Het adres der gemeente is thans bij br. M. van Damme, Mariahoeve.

HEEMSE EN OMGEVING. — Men meldt ons dd. 12 Dec. 1945:

1. Zondag j.l. heeft de Kerkeraad van HEEMSE zich officieel (Vrijdag daarvoor was daartoe ter Kerkeraadsvergadering besloten) vrijgemaakt. Van de 17 kerkeeraadleden gingen 13 met de vrijmaking mee. Drie ouderlingen plus 1 diaken niet. In de gemeente zal de verhouding waarschijnlijk zijn 3/5 bezw. tegen 2/5 „synodaal".

2. De kleine groep te LUTTEN is reeds aangegroeid.

3. Naar ik vernam is ook DAARLERVEEN met ds. Geuchies tot vrijmaking overgegaan. Op 5 gezinnen na zijn alle gezinnen met de vrijmaking medegegaan.

4. Ds v. RAALTE van LAAR, die te Heemse hulpdiensten verricht, heeft zich ook bij het vrijgemaakte gedeelte der Heemser gemeente aangesloten. De kerk wordt door beide groepen gebruikt. (4 diensten per Zondag).

Correspondentie-adres: R. Bakker, A 176, Heemse, post Hardenburg.

SURHUISTERVEEN. — Te Surhuisterveen is br. D. Lanting als ouderling geschorst. Zondag 9 Dec. zijn daar voor het eerst diensten gehouden van de vrijgemaakte kerk.

OLDEHOVE. — Men schrijft ons: Zondag 18 Nov. is door een Commissie van Bezwaarden een verzoek bij den Kerkeraad ingediend om het kerkgebouw beschikbaar te stellen voor een voorlichtingsavond van Bezwaarde zijde. Dit werd geweigerd, waarna deze voorlichtingsavond gehouden werd in de zaal van „Odeon".

Bij ontententis van Prof. Deddens trad op Ds D. v. Dijk van Groningen. Daarna is door de Commissie bij den Kerkeraad een verzoek ingediend om zich vrij te maken van de Synodale besluiten.

Door den Kerkeraad is daarop een voorlichtingsavond gehouden, welke wel in de kerk mocht plaats hebben. Hierin trad op Ds Schep van Assen.

Een verzoek van Ds van Dijk om hierin als debater op te treden werd geweigerd.

Donderdag 29 November kwam de Kerkeraad bijeen om het ingediende verzoek te behandelen.

Besloten werd om na een week de vergadering voort te zetten, waar de Kerk-visitatoren benevens Ds Van Strien aanwezig zouden zijn. De Commissie van Bezwaarden achtte dit een onnodig uitstel, waarna ze een genabuurde kerk verzochten op Zondag 2 Dec. ter plaatse den Dienst des Woords te leiden. Hierin ging voor Ds Van Nieuwkoop te Ulrum. Na afloop dezer diensten teekenden ruim 100 belijdende leden de Acte van Vrijmaking.

Donderdag 6 Dec. kwam de Kerkeraad weer bijeen, waarbij twee Ouderlingen zich achter het ingediend verzoek plaatsten, twee Kerkeraadsleden blanco stemden en vier Kerkeraadsleden plus Ds Wiersma uitspraken, dat de Synode nimmer gezegd heeft dat „het zaad des Verbonds gehouden moet worden voor reeds wedergeboren", of dat „de Heilige Doop beteekent en verzegt reeds aanwezig geloof, en dat het onjuist is dat ambtdragers die deze leerstellingen bestrijden zouden worden geschorst en afgezet (zouden zijn, durfde men blijkbaar niet

aan). De beide broeders verklaarden zich niet te kunnen conformeeren.

Hierop werd door de meerderheid van den Kerkeraad de volgende conclusie aangenomen:

De Kerkeraad constateert met leedwezen dat de Broeders H. de Vries en J. v. d. Vlegel door deze verklaring den band met den Kerkeraad verbroken hebben en daarmee opgehouden hebben leden van den Kerkeraad der Geref. Kerk te zijn.

Zondag 9 Dec. kwam de thans vrijgemaakte Gemeente welke zich thans onder hun eigen opzigers stelde, weer in eigen Godsdienstloefing bijeen, waar in den morgendienst voorging Ds Staaf van Groningen en in den middagdienst Ds Van Nieuwkoop te Ulrum.

De dienst werden gehouden in de zaal van Odeon.

Laten wij in gehoorzaamheid aan Gods Woord verder gaan. Hij zal het wel maken.

(Tot zoover het bericht. Hoe kunnen die dominee en de anderen zóó publieke feiten verloochenen?

Redactie).

AFSCHEID EN INTREDE.

Na bevestiging door zijn broer, Ds C. G. Bos van Uithuizermeeden, met Jes. 62:6 en 7, deed Ds B. A. Bos, gekomen van Assen, intrede te Voorburg, sprekende over Jes. 40:9b.

KOOG-ZAANDIJK—WORMERVEER. — Beide kerken zullen gezamenlijk een dienaar des Woords beroepen. Door een der kerken zal worden beroepen, doch de te beroepen predikant zal aan beide kerken gelijkelijk zijn krachten moeten geven.

BILTHOVEN. — Naar aanleiding van ons bericht in het nummer van 1 Dec. j.l. zij nog medegedeeld, dat NIET de Geref. Kerk (vrijgemaakt naar art. 31 K.O.) in hooger beroep gegaan was inzake de kerkelijke goederen, doch de Synodocratisch gebonden kerk ter plaatse.

VRIJGEMAAKTE KERK.

Om aan het verzoek van velen te voldoen en ook terwille van onze nieuwe abonné's plaatsen we nu in één keer de lijst van de kerken die zich vrijmaakten. Verspreid over al de reeds verschenen nos hebben we de namen reeds gegeven, doch het is overzichtelijker alles in één nummer bijeen te hebben. Verder vermelden we natuurlijk weer elke week de namen der kerken die zich vrijmaken.

1. Assen (met Ds B. A. Bos en Ds J. van Bruggen). 2. Bergschenhoek. 3. Berkel en Rodenrijs (met Ds J. A. Vink). 4. Bithoven (met Ds J. Groen Jr.). 5. Bunschoten-Spakenburg. 6. Delft. 7. Enschede (met Ds H. Meulink, Ds H. Vogel en Ds I. de Wolff). 8. Gouda (met Ds G. Koenekoop). 9. 's-Gravenhage-Oost. 10. Groningen (met Ds P. Deddens, Ds D. van Dijk, Ds P. K. Keizer en Ds A. v. d. Ziel). 11. Helpman (Groningen) (met Ds R. H. Bremmer). 12. Hoogkerk (met Ds W. Loopstra). 13. Kampen (met Ds C. H. Lindenboom). 14. Krallingen. 15. Krallingscheveer. 16. Krommenie (met Ds J. Keizer). 17. Leiden (met Ds A. Veldman). 18. Pieterburen (met Ds G. Boersema). 19. Rijswijk. 20. Rotterdam-Centrum. 21. Rotterdam-Delfshaven (met Ds H. Knoop). 22. Rotterdam-Zuid. 23. Schiedam (met Ds C. Vonk). 24. Vleuten-De Meern (met Ds G. Reyenga). 25. Vollenhove (Ambt)-Cadoelen (met Ds J. v. d. Zwaag). 26. Voorburg. 27. Voorschoten. 28. IJsselmonde. 29. Zuidlaren. 30. Harlingen (met Ds A. Bos). 31. Monster. 32. Overschild (met Ds J. P. van de Stool Jr.). 33. Roodeschool (met Ds J. Scheibaas Jzn). 34. Schildwolde (met Ds J. van Dijk). 35. Schouwerzijl (met Ds M. Janssens). 36. Ten Post (met Ds C. Janssen). 37. Zuidwolde (Gr.). 38. Eemdyk (met Ds A. J. Krijtenburg). 39. Ennumatil (met Ds H. H. Schoemaker). 40. Glanerbrug. 41. 's-Gravenhage-Loosduinen (met Ds J. Smelik). 42. Overschie. 43. Sappemeer. 44. Scheveningen. 45. Maassluis. 46. 's-Gravenhage-West. 47. Bolnes-Slikkerveer. 48. Deventer. 49. Holwerd (met Ds A. Kuiper). 50. Houwerzijl (met Ds K. Holwerd). 51. Nieuw-Lekkerland. 52. Rozenburg. 53. Stadskanaal. 54. Bedum (met Ds G. A. Hoekstra). 55. Capelle a/d IJssel (met Ds D. K. Wielenga). 56. Hijken (met Ds L. L. van de Vliet). 57. Murmerwoude (met Ds J. Waagmeester). 58. Mussel (met Ds J. Verlare). 59. Uithuizermeeden (met Ds C. G. Bos). 60. Kantens. 61. Duurswoude (Fr.). 62. Haren (Gr.). 63. Harkstede (met Ds J. den Ouden). 64. Musselkanaal. 65. Ten Boer. 66. Valkenburg (Z.H.). 67. Middelstum. 68. Warffum. 69. Minnertsgr. 70. Zuidhorn (met Ds W. J. van Otterlo). 71. Alblasserdam. 72. Maastricht (met Ds C. van Ommen). 73. Schiebroek-Hillegersberg-C. (met Ds J. J. de Vries). 74. Stadskanaal-Pekelderweg (met den beroepen pred. cand. de Boer van Kampen). 75. Treebeek (met Ds W. G. Visser). 76. Zuidbroek (met Ds M. J. C. Bosscha). 77. Zwindrecht (met Ds W. Scheele). 78. Zwindrecht-Groote Lindt (met Ds J. van de Schaft). 79. Almelo. 80. Giessendam-Neder-Hardinxveld (met Ds W. de Graaff). 81. Langerak (met Ds J. F. Hoy). 82. Nierzijl (met Ds H. Bouma). 83. Veendam. 84. Zaandam. 85. Zoetermeer. 86. Amsterdam-Zuid. 87. Sliedrecht. 88. Emmer-Erfscheidenveen (met Ds L. J. Goris). 89. Feyenoord (met Ds L. Dockes). 90. Hilversum. 91. Hoogeveen (met Ds J. Meyer). 92. Leek. 93. Papendrecht (met Ds J. B. Welmers). 94. Rijnsburg. 95. Uithuizen. 96. Winschoten. 97. Amsterdam-C. 98. Berkum (met Ds A. B. Roukema). 99. Blokzijl (met Ds S. Cnopsen). 100. Hasselt (met Ds J. Hettings). 101. Lange-slag (met Ds W. Vreugdenhil). 102. Onnen (met Ds M. J. C. Blok). 103. Rouveen (met Ds B. J. Lambers). 104. Steenwijk (met Ds L. Selles). 105. IJsselmuiden-Grafhorst. 106. Zalk en Veecaten (met Ds J. J. Verleir). 107. Zwolle (met Ds D. Vreugdenhil). 108. Apeldoorn. 109. Hengelo (O.). 110. Leens (Gr.) (met Ds F. Boomstra). 111. Buitenpost. 112. Wormer (met Ds K. Doornbos). 113. Zwartsluis. 114. Drachten. 115. Oldenzaal. 116. Westzaan. 117. Neede (met Ds K. Meima). 118. Hardenburg (met Ds K. Koopman). 119. Vrouwenpolder (met cand. nu Ds Arnold). 120. Amersfoort (met Ds v. d. Born en Ds Holwerda). 121. Dordrecht. 122. Bruchterveld (met Ds v. d. Haagen). 123. Hattum (met Ds Mulder). 124. Wezep (met Ds v. Dooren). 125. Velp. 126. Ulrum (met Ds Jac. v. Nieuwkoop). 127. Onderdendam (met Ds H. Brink). 128. Doorn. 129. Valthermond (met Ds T. de Haan). 130. Slikkerveer (met Ds Hulsteyn). 131. Amsterdam-Noord. 132. Bergeintheim (met Ds Pieffers). 133. Axel (met de pred. Post en Zemel). 134. Zoutespui (met Ds Solle). 135. Hoek (met Ds Francke). 136. Winsum-Obergum. 137. Kommerzijl. 138. Middelburg. 139. Zaamslag. 140. Oenkerk. 141. Oud-Loosdrecht (met Ds van Oene). 142. Zeist. 143. Utrecht (met de pred. de Goe-